

İslam'da Düğün ve Eğlence Âdabı

1. Konunu Planı:

- a. İslam'da evliliğin önemi ve hikmetleri.
- b. evlenilecek kişide aranacak özellikler.
- c. evlilikte taraflara yüklenen aşırı külfetler.
- d. düğün merasimlerinde israftan kaçınmak
- e. düğünde yapılacak eğlencelerin hükümleri ve sınırları.

2. Konunun Açılımı ve İşlenişi:

Evlenmenin önemine dair ayet ve hadislerle konuya giriş yapılır. Ardından bu deliller ışığında kişiye göre evlenmenin hükümlerinin farklılıklarına değinilir. Evlenilecek kişide aranacak özellikler öncelik sırasına göre inceledikten sonra dini ve resmi nikâh ilişkisi hususunda müftülüklere verilen resmi nikâh kıyma yetkisine değinilir. Bu hükümler çerçevesinde nikahtan doğacak hükümler hakkında ana hatlarıyla bilgi verilir. Ardından düğün merasimi hakkında yaygın hatalara değinilip İslam'a göre eğlence sınırları anlatılır.

3. Konunun Özet Sunumu:

a. İslam'da Evliliğin Önemi ve Hikmetleri:

İslam dini Müslümanların evlenmelerine yuva kurmalarına oldukça önem vermektedir. Nitekim ayeti kerimede şöyle buyrulmuştur:

وَأَنْكَحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Sizden bekâr olanları, kölelerinizden ve cariyelerinizden durumu uygun olanları evlendirin. Eğer bunlar yoksul iseler, Allah onları lütfuyla zenginleştirir. Allah, lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir. (Nur Ayet:32)

Yine bir hadisi şerifte te şöyle buyurulmuştur:

يا معشر الشباب! من استطاعَ منكم الباءةَ فليتزوج

“Ey gençler! Sizden evlenmeye güç yetirenler evlensin.” (Buhârî, Nikâh, 3; Müslim, Nikâh, 1)

Bu delillere binaen bir kimsenin cinsel isteklerinin baskın olması nedeniyle günaha girme ihtimali yüksek ise, o kimsenin evlenmesi vaciptir. Günaha girmesi söz konusu olmayan kimselerin maddi durumu müsait olduğu takdirde evlenmesi sünnettir. Evliliğin gereksinimlerini yerine

getiremeyeceğinden endişelenen kişilerin evlenmesi mubah ise de, evlenmemesi daha iyidir (İbn Kudâme, el-Muğnî, IX, 343). Bir kimsenin, evleneceği kadına zulmetmesinden korkması halinde evlenmesi mekruhtur (Mevsîlî, el-İhtiyâr, III, 38).

Evlenmenin birçok hikmetleri vardır. Şöyle ki evlilik zarureti hamseden nesli korumanın tek ve yegâne yoludur. Efendimiz. a.s şöyle buyurmaktadır:

تَنَاقَحُوا تَنَاسَلُوا فَبِئْسَ مَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Evlenin, çoğalın! Çünkü ben (kıyâmet gününde) diğer ümmetlere karşı sizin “ (çokluğunuzla) iftihar edeceğim!” (Abdurrezzâk, el-Musannef, VI, 173; Beyhakî, es-;Sünenü’l-kübrâ, VII, 131)

Evlilik sayesinde Müslüman nesil çoğalır ve güçlenir. Kişinin iffetini korumasının en iyi yolu evliliğdir. Allah c.c şöyle buyurmaktadır:

هُنَّ لِبَاسٍ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٍ لَهُنَّ

Onlar, size örtüdürler, siz de onlara örtüsünüz. (Bakara Ayet:187)

Toplumun en küçük sosyal birim kurumu ve temel yapı taşı aile, evlilik ile kurulur evlilik olmadan bir yuvadan söz edilemez. Binaen aleyh evlilik kurumunun çökmesi halinde bağlı olduğu topluluğun da çökmesi kaçınılmazdır

b. Evlenilecek Kişide Aranacak Özellikler:

Aile yuvasının ileride bozulmaması için eşler arasındaki denklik büyük ehemmiyet arz etmektedir. Dindar bir kız ile hevaî bir erkeğin denk olmayacağı muhakkaktır. Böyle bir evliliğin ileride bozulma ihtimali kuvvetlidir. Çünkü dünyaları ayrı iki insan arasında uyumun sağlanması çok defa mümkün olmamaktadır.

Aynı şekilde, dindar bir erkeğin, dindar olmayan, davranış ve hareketlerini İlâhî emirlere göre tanzim etmeyen bir kadınla evlenmesi ve hayat arkadaşlığı kurması beraberinde pek çok problem getirdiği gibi, böyle bir yuvanın da devamı zor olur. İşte İslâmiyet, sonradan olabilecek hadiseleri önceden tedbir olarak engellemektedir. Böylece cemiyet nizamını sağlam esaslar üzerinde devam ettirmektedir.

Bu hususa dikkatimizi çeken Peygamberimiz (a.s.m.) mü'minlere şu tavsiyede bulunur:

تتكح المرأة لأربع: لمالها، ولحسبها، ولجمالها، ولدينها، فاظفر بذات الدين تربت يداك

" Kadınlarla dört hasletleri için evlenilir: Malı için, asaleti için, güzelliği için ve dini için. Sen dindarı olanı tercih et, mesut olursun." (İbni Mâce, Nikâh: 6.)

Evlenilecek kişide diğer vasıfların yanında, bilhassa dinî cihetine ağırlık verilmesi bir Peygamber tavsiyesidir. Dolayısıyla, Müslümanın da göz önüne alması gereken en hayatî noktadır. Günümüzde yaygın olarak bu hadisten çıkacak hüküm unutulmuş evlenilecek kişide dindarlıktan önce ev araba gibi maddi imkânlar sorulur hale gelmiştir. Dünyalık emtiaya dayalı evlilikler de doğal olarak samimiyet azaldığından en küçük sarsıntılarda yuvanın yıkılmasına kadar varan sonuçlara maruz kalmaktadır. Boşanma oranlarının önceki nesillere nazaran her geçen gün artması bunun en açık göstergesidir.

Sağlam temellere oturtulmuş bir yuva kurmanın en önemli kuralı evlenilecek kişinin maddi imkânları değil, kişinin kötü alışkanlıklarının olup olmaması, dindarlığı, ahlakı sorgulanmalıdır.

c. Evlilikte taraflara yüklenen gereksiz ve aşırı külfetler:

Evlenecek çiftler rızkı verenin Allah olduğunu hatırlamalı, ekonomik endişelerin evliliklerini zedelemesine izin vermemelidirler.

Nitekim Allah c.c şöyle buyurmuştur:

إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Eğer bunlar yoksul iseler, Allah onları lütfuyla zenginleştirir. Allah, lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir.(Nur Ayet:32)

Yine efendimiz a.s da şöyle buyurmuştur:

خَيْرُ النِّكَاحِ أَيْسَرُهُ

Nikâhın en hayırlısı, en kolay olanıdır.” (Ebû Dâvûd, Nikâh, 30-31; İbn Hibban, Sahih, IX, 381)“

Aileler de bu konuda anlayışlı davranmalı, evliliği kolaylaştırmak için ellerinden geleni yapmalıdırlar. Evde hiçbir zaman kullanılmayacak eşyalar, takunyalar, damada gücünün üzerinde

yüklenen mehir ve takılar, düğün sonrası belki de yıllar boyu taksit ödemek zorunda bırakacaktır. Bu durum da sadece damadı değil gelin hanımı da sıkıntıya sokacaktır çünkü düğünden sonra hayatı maddi manevi her yönüyle müşterek yaşayacaklardır. Kız tarafının “Kızımız mutlu olsun” diyerek yapmış olduğu bitmez tükenmez istekler düğün esnasında ve sonrasında mutluluğa değil mutsuzluğa götürmektedir.

Dolayısıyla lükse kaçan, aşırı bir şekilde israf boyutlarını aşan ve sadece insanların beğenisini kazanmak için gerçekleştirilmek istenen evlilikler İslam’la bağdaşmaz.

d. Düğün Merasiminde İsraftan Kaçınmak:

Maalesef ülkemizde düğün hazırlıklarında olduğu gibi düğün merasimlerinde de sıkça görülen gereğinden fazla yapılan harcamalar, daha başlangıçta mutluluğu zedelemekte, aileyi maddî açıdan sıkıntıya sokmaktadır. Evlenmek isteyen gençler, düğün masraflarının makul ölçüleri aşması sebebiyle zorlanmakta, hatta evlilikten uzak durmaktadır. Uzunca bir süre düğün borcu ödeyen yeni evliler, birlikteliklerine minnet altında başlamakta ve maddî kaygılar yüzünden aradıkları huzuru yakalayamamaktadır. Hâlbuki sadelikte asalet, tevazuda hikmet vardır.

Bu sebeple Sevgili Peygamberimiz,

إِنَّ أَكْبَرَ النِّكَاحِ بَرَكَهٌ أَيْسَرُهُ مُؤْنَةٌ

“*En bereketli nikâh, külfeti en az olanıdır.*” (İbn Hanbel, VI, 83.) buyurmuştur.

Bu itibarla düğün masraflarında kolaylık göstermek ve şartları zorlamamak, tarafların imkanları kısıtlıysa en azından nişan düğününü kendi evlerinde mütevazı bir eğlenceyle gerçekleştirmek, birbirlerini sıkıntıya sokacak pahalı hediyeleri istememek, evlenmek isteyen gençlerin önünü açacak ve imkânı kısıtlı olanların evlenmeye yönelik gayretlerini artıracaktır.

e. Düğünde yapılacak eğlencelerin hükümleri ve sınırları:

Bir yönüyle ibadet, bir yönüyle de eğlence olan nikâh merasimlerinin uygulama şekilleri toplumlara göre değişiklik gösterebilmektedir. Her toplum bu merasimleri kendi geleneksel

yapısına uygun bir şekilde yapar. Unutmamak gerekir ki düğün, evlilik gibi mukaddes bir birlikteliğin ilânıdır ve buna yakışır bir şekilde icra edilmesi gerekir.

Mümin olarak bizlere yakışan, nikâh, nişan, sünnet ve düğün merasimlerinde İslam'ın çizdiği meşruiyet dairesinde hareket etmektir. Eğlenirken ölçülü ve dengeli olmak, İslam'ın ilkelerinden ödün vermemektir.

Yüce Rabbimizin;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْرَمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ

“Ey iman edenler! Allah’ın size helal kıldığı iyi ve temiz şeyleri siz kendinize haram kılmayın ve Allah’ın koyduğu sınırları da aşmayın. Zira Allah haddi aşanları sevmez.”(Maide, 5/87.) ayetine gönülden uymaktır.

Efendimiz de (sav) evliliklerin bir şenlik havasında, sevinç içinde yapılmasını istemiş, insanların def çalıp şarkı söylemelerine, ziyafet vermelerine, şeker, hurma ve meyve gibi şeylerin damat ve gelinin üzerine serpilmesi şeklindeki eğlence şekillerine müsamaha göstermiştir. Hatta bu konularda ihmalkâr davrananları uyararak düğünün gereğinin yapılmasını teşvik etmiştir. (Heysemî, Mecmau’z-zevâid, IV, 290) Ancak câhiliye kültüründen kaynaklanan yanlış âdetleri kaldırmıştır.

Düğünlerde içki içilmesi, eğlencede aşırıya gidilmesi, kadın ve erkeklerin birbirlerine karşı mahremiyet sınırlarını aşan tavır ve davranışlar içinde bulunması, beraber oynamaları hatta birbirlerini izleyebilecek ortamda oynamaları İslam’da yasaklanmıştır. Aşırılığa kaçmamak ve İslâmiyet’in sosyal hayatla ilgili olarak koyduğu esaslara uymak şartıyla düğünde eğlenmek meşrûdur.

Bu eğlence vasıtasıyla, hem evliliğin neşe ve mutluluk içinde karşılanması hem de kıyılan nikâhı herkesin duyması sağlanır, yani evlilik alenîleşir.

Resûlullah Efendimiz a.s:

أَعْلُوا هَذَا النِّكَاحَ وَاجْعَلُوهُ فِي الْمَسَاجِدِ وَاصْرُبُوا عَلَيْهِ بِالذُّفُوفِ

“*Bu nikâhu ilân edin, onu (topluma açık olan) mescitlerde yapın ve onda def çalın.*” (Tirmizî, Nikâh, 6) ifadesiyle düğünde helâl daireyi aşmayacak şekilde eğlenmeye teşvik etmişlerdir.

Bu ifadeden, düğünlerin topluma açık mekânlarda yapılması ve düğün esnasında iki insanın evlendiğine dair herkesi haberdar ederek eğlenmenin, evliliğe meşruiyet kazandıracağı anlaşılmaktadır.

Hz. Peygamber’in düğünlerde eğlenceye izin verdiğine veya bizzat kendisinin böyle düğünlere katıldığına dair birçok rivayet vardır.

Peygamber Efendimiz (sav) hicretten sonra Medine’de ilk vefat eden Ebû Ümâme Es’ad b. Zürâre’nin kendisine emanet ettiği kızlarından Fâriğa’yı, Nübeyt b. Câbir ile evlendirmiştir. Düğün sırasında Hz. Âişe’ye:

يَا عَائِشَةُ مَا كَانَ مَعَكُمْ لَهْوَ فَإِنَّ الْأَنْصَارَ يُعْجِبُهُمُ اللَّهُو

“*Âişe! Sizin eğlenmeniz yok mu? Oyun ve eğlence ensarın hoşuna gider.*” diyerek, şarkı söyleyecek bir kadın gönderilip gönderilmediğini sormuştur. (Buhârî, Nikâh, 64) Hanımları eğlendirmek üzere böyle bir hazırlığın yapılmadığını öğrenince, güzel şarkı söyleyen Zeyneb’in hemen düğün evine gönderilmesini istemiştir. (İbn Hacer, İsbâbe, VII, 682.)

O, bu tavsiyesiyle eğlenceye yer verilmediği takdirde düğün merasiminin eksik kalacağına ve toplumun bu bağlamdaki alışa gelen örfünün yaşatılmasının önemine işaret etmiştir. Peygamberimizin bu tavsiyelerinden, düğünün saadet ve umudu ifade edecek tarzda güler yüzle icra edilmesini arzuladığı açıktır. Düğünler matem, ağıt ve keder toplantıları değildir.

Mümin, ‘çocukların mutluluğu’ bahanesine sığınarak haramlar konusunda gevşeklik göstermez. Mutluluğu ararken akli uyuşturan alkole, neşeyi hüzne çeviren silaha, mahremiyet

sınırlarını ihlale tevessül etmez. Eğlenirken kimsenin hakkına girmez, çevresine rahatsızlık vermez. Allah'ın her an kendisini görüp gözettiğinin farkında olarak yaşar. O'na şükreder ve O'nun rızasına uygun davranır.

Çat ilçe vaizi: Ömer DAĞ